

А 2010
21604к

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы
ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

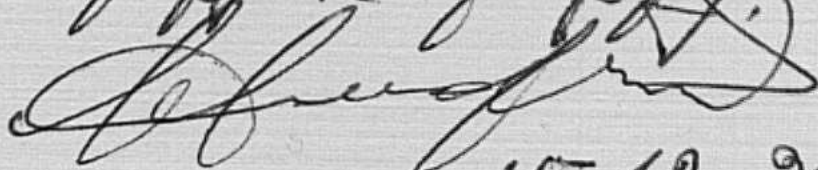
БИОБИБЛИОГРАФИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШ

АМАНЖОЛОВ
АЛТАЙ
СӘРСЕНҰЛЫ

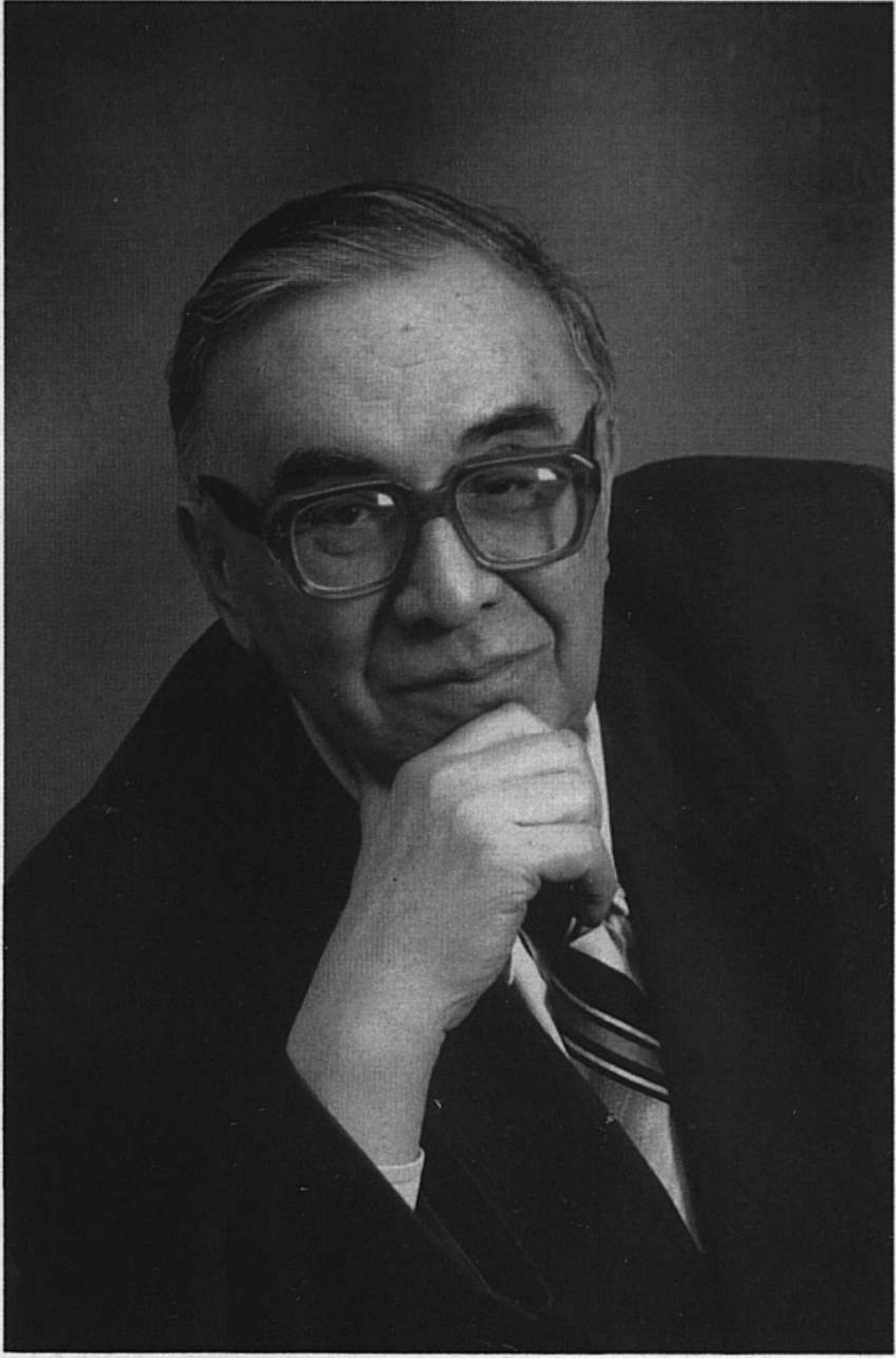
А л м а т ы 2 0 0 9

УР Зултос Академиялык
Китапханасына

абдураман тартып

15.12.2009

ФІЛОСОФІЯ І ПСИХОЛОГІЯ

Robert M. Hutchins

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ҒЫЛЫМИ КІТАПХАНА

**АМАНЖОЛОВ
АЛТАЙ СӘРСЕНҰЛЫ**

Библиографиялық көрсеткіш

Алматы
«Қазақ университеті»
2009

Жауапты редактор:
Қ. Әбдесұлы

Құрастырушылар:
Н.Ж. Шәймерденова, А.Б. Қоразова

Редакторлар:
Б.М. Мансұрова, Г.С. Коурдакова

**Аманжолов Алтай Сәрсенұлы: библиография-
лық көрсеткіш / құраст.: Н.Ж. Шәймерденова, А.Б. Қоразова.
– Алматы: Қазақ университеті, 2009. – 70 б.**

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

НАУЧНАЯ БИБЛИОТЕКА

**АМАНЖОЛОВ
АЛТАЙ САРСЕНОВИЧ**

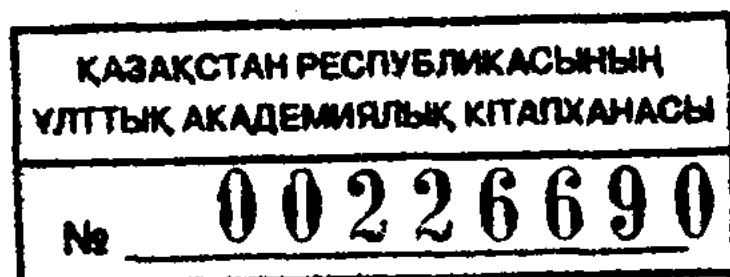
Биобиблиографический указатель

Алматы
«Қазақ университеті»
2009

Ответственный редактор:
К. Абдезулы

Составители:
Н.Ж. Шаймерденова, А.Б. Коразова

Редакторы:
Б.М. Мансурова, Г.С. Коурдакова

Аманжолов Алтай Сарсенович: библиографический указатель / сост.: Н.Ж. Шаймерденова, А.Б. Коразова. - Алматы: Қазақ университеті, 2009. – 70 с.

АЛҒЫ СӨЗ

Ұсынылып отырған көрсеткіш әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті ғалымдарының биобиблиографиялары сериясының жалғасы болып табылады.

Көрсеткіш филология ғылымдарының докторы, профессор Алтай Сәрсенұлы Аманжоловқа арналған.

Биобиблиографияға ғалымның өмірі мен қызметін сипаттайтын мәліметтер, оның еңбектері және ол туралы әдебиеттер енгізілген.

Жарияланған еңбектер хронологиялық тәртіппен орналасқан, басында қазақша, кейін орыс, ағылшын және басқа тіл-дерде алфавит бойынша берілген.

Оқырмандардың пайдалануына ыңғайлы болу үшін еңбектердің алфавиттік көрсеткіші және бірлескен авторлардың есім көрсеткіші қосымша беріліп отыр.

ПРЕДИСЛОВИЕ

Предлагаемый указатель трудов является продолжением серии библиографий ученых Казахского национального университета им. аль-Фараби.

Библиография посвящена доктору филологических наук, профессору Алтаю Сарсеновичу Аманжолову.

Указатель включает материалы, характеризующие жизнь и деятельность профессора А.С. Аманжолова, его публикации.

Труды расположены в хронологическом порядке, в пределах каждого года по алфавиту: сначала идут работы, опубликованные на казахском, затем на русском, английском и др. языках. Отдельные издания трудов, работы, изданные под редакцией А.С.Аманжолова, и диссертации расположены в хронологическом порядке.

Для удобства использования в конце указателя приведен алфавитный указатель трудов и именной указатель соавторов, в котором ссылки даются на порядковые номера работ.

Профессор А.С. Аманжоловтың өмірі мен қызметінің негізгі кезеңдері

Алтай Сәрсенұлы Аманжолов 1934 жылы 2 маусымда Алматы қаласында туған.

1952 ж. - М.В. Ломоносов атындағы Алматының № 33 орыс орта мектебін медальмен бітірген.

1952-1957 жж. - М.В. Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік университетінің (МГУ жанындағы Шығыс тілдер институты) студенті.

1957-1960 жж. - Қазақ КСР Ғылым академиясының Тіл және әдебиет институтының кіші ғылыми қызметкері.

1960-1963 жж. - МГУ жанындағы Шығыс тілдері институтының аспиранты.

1963 ж. - филология ғылымдарының кандидаты дәрежесі берілді.

1964-1966 жж. - Қазақ КСР Ғылым академиясы Тіл білімі институтының кіші ғылыми қызметкері.

1966-1968 жж. - Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық институтының қазақ тілі кафедрасының аға оқытушысы.

1968-1970 жж. - Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық институтының қазақ тілі кафедрасының аға ғылыми қызметкері.

1969 ж. - қазақ тілі кафедрасының доценті атағы берілді.

1970-1978 жж. - Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық институты қазақ тілі кафедрасының доценті.

1974 ж. - Қазақ КСР Жоғары және орта оқу білім министрлігі, Республикалық оқу-ағарту орындары, жоғары мектеп пен ғылыми мекемелер қызметкерлерінің кәсіподақ тарапынан Құрмет грамотасымен марапатталды.

1976 ж. - филология ғылымдарының докторы ғылыми дәрежесі берілді,

- Кәсіподақтардың Қазақ республикалық Кеңесі президиумының Құрмет грамотасымен марапатталды.

1977 ж. - «1976 жылғы социалистік жарыстың жеңімпазы» белгісімен марапатталды.

1978 ж. - қазақ тілі кафедрасының профессоры ғылыми атағы берілді.

1978-1979 жж. - Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық институты қазақ тілі кафедрасының профессоры, меңгерушісі.

1979-1995 жж. - әл-Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік ұлттық университеті жалпы тіл білімі кафедрасының меңгерушісі.

1984 ж. - КСРО Жоғары білім министрлігі және оқу-ағарту орындары, жоғары мектеп пен ғылыми мекемелер қызметкерлері кәсіподағының Орталық комитеті тарапынан Құрмет грамотасымен марапатталды.

1988 ж. - «Еңбек ардагері» медалімен марапатталды.

1990 ж. - «Қазақтың тарих және мәдениет ескерткіштерін қорғау қоғамының құрметті мүшесі» деген атақ берілді.

1995 жылдан қазірге дейін әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің жалпы тіл білімі кафедрасының профессоры;

- Қазақстан Республикасы Гуманитарлық ғылымдар академиясының толық мүшесі (академигі) болып сайланды.

1999 ж. - Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығы бойынша «Құрмет» орденімен марапатталды.

2000 ж. - Экономикалық Үлгілік Ұйымының халықаралық сыйлығы және Алтын медалімен марапатталды.

2001 ж. - Қоғамдық-гуманитарлық ғылымдар саласындағы ең жақсы ғылыми-зерттеу жұмысы үшін дипломмен марапатталды (ҚазҰУ).

2004 ж. - «Қазақстан Республикасының ғылымын дамытуға сіңірген еңбегі үшін» белгісімен марапатталды.

2007 ж. - Қазақстан Республикасы Өнер академиясының академигі деген атақ берілді.

2009 ж. - Білім және ғылым саласына қосқан айрықша үлесі үшін Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің арнайы медалімен марапатталды.

Основные даты жизни и деятельности профессора А.С. Аманжолова

Алтай Сарсенович Аманжолов родился 2 июня 1934 г. в г. Алматы.

1952 г. - окончил с медалью русскую среднюю школу №33 им. М.В. Ломоносова в г. Алматы.

1952-1957 гг. - студент Московского государственного университета им. М.В. Ломоносова (Институт восточных языков при МГУ).

1957-1960 гг. - младший научный сотрудник Института языка и литературы АН КазССР.

1960-1963 гг. - аспирант Института восточных языков при МГУ.

1963 г. - присуждена ученая степень кандидата филологических наук.

1964-1966 гг. - младший научный сотрудник Института языкознания АН КазССР (отдел уйгуроведения).

1966-1968 гг. - старший преподаватель кафедры казахского языка Казахского государственного женского педагогического института.

1968-1970 гг. - старший научный сотрудник кафедры казахского языка КазГосЖенПИ.

1969 г. - присвоено ученое звание доцента по кафедре казахского языка.

1970-1978 гг. - доцент кафедры казахского языка КазГосЖенПИ.

1974 г. - награжден Почетной грамотой Министерства высшего образования КазССР и РК профсоюза работников просвещения, высшей школы и научных учреждений.

1976 г. - присуждена ученая степень доктора филологических наук;

- награжден Почетной грамотой Президиума Казахского РС профсоюзов.

1977 г. - награжден знаком «Победитель социалистического соревнования 1976 года».

1978 г. - присвоено ученое звание профессора по кафедре казахского языка.

1978-1979 гг. - профессор, заведующий кафедрой казахского языка КазГосЖенПИ.

1979-1995 гг. - заведующий кафедрой общего языкознания КазГУ им. аль-Фараби.

1984 г. - награжден Почетной грамотой Минвуза СССР и ЦК профсоюза работников просвещения, высшей школы и научных учреждений.

1988 г. - награжден медалью «Ветеран труда».

1990 г. - присвоено звание почетного члена «Казахского общества охраны памятников истории и культуры».

1995 г. – по настоящее время профессор кафедры общего языкознания КазНУ им. аль-Фараби;

- избран действительным членом (академиком) Академии Гуманитарных наук Республики Казахстан.

1999 г. - Указом Президента Республики Казахстан награжден орденом «Құрмет».

2000 г. - награжден международной премией и Золотой медалью Организации Экономического Сотрудничества.

2001 г. - награжден дипломом за лучшую научно-исследовательскую работу в области общественно-гуманитарных наук (КазНУ).

2004 г. - награжден нагрудным знаком «За заслуги в развитии науки Республики Казахстан».

2007 г. - присвоено звание академика Академии художеств Республики Казахстан.

2009 г. - награжден специальной медалью Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева за особый вклад в области образования и науки.

**Филология ғылымдарының докторы,
профессор Аманжолов Алтай Сәрсенұлының
ғылыми, педагогикалық және қоғамдық қызметінің
қысқаша очеркі**

Алтай Сәрсенұлы Аманжолов 1934 жылы 2 маусымда Алматы қаласында дүниеге келді. Ол 1957 жылы М.В. Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік университетін (МГУ жанындағы Шығыс тілдер институтын) бітіріп, кейін аспирантурасына түсіп, 1963 жылы "Көне түркі жазу ескерткіштері тіліндегі етістіктің меңгеруі" деген тақырыпта кандидаттық диссертацияны ойдағыдай қорғады (ғылыми жетекшісі - профессор В.М. Насилов). 1957-1960 жылдары және 1964 жылдан бастап Қазақ КСР Ғылым академиясында кіші ғылыми қызметкер болып істеді. 1966 жылдың маусым айында Қазақ КСР Жоғары және арнаулы орта білім министрлігінің ұйғаруымен Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық институтының қазақ тілі кафедрасына жіберіліп, 1979 жылдың қыркүйек айына дейін осында аға оқытушы, доцент, профессор, кафедра меңгерушісі қызметін атқарып келді.

А.С. Аманжолов - әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің алдыңғы қатарлы профессорларының бірі, ол қыруар ғылыми-зерттеу, ұстаздық және қоғамдық жұмысына атсалысып жүр. 1979-1995 жылдары жалпы тіл білімі кафедрасының меңгерушісі, ал 1995 жылдың сәуір айынан қазірге дейін жалпы тіл білімі кафедрасының профессоры. Университетте бірқатар дәрістік курс жүргізеді: "Жалпы тіл білімі", "Түркі тілдерінің салыстырмалы грамматикасы", "Түркі филологиясына кіріспе", "Көне түркі тілі" және "Графикалық лингвистиканың проблемалары". Бұл курстардың ұтымды жағы - маңызды ғылыми проблемаларды айтып, оны нақты дәлелдермен түсінікті түрде ашып беруінде.

Педагогикалық институтта мұқият әзірлеп оқыған курстары - "Түркологияға кіріспе", "Көне түркі, араб, латын графикасы",

"Қазақ тілінің тарихи грамматикасы" және "Орыс және қазақ тілдерінің салыстырмалы грамматикасы". Педагогикалық институтта жұмыс істеп жүріп, студенттік ғылыми қоғамның тіл үйірмесіне жетекшілік етті, филолог мамандарды дайындауда бақылау комиссиясының төрағасы болды. 1978 жылы Жоғары және арнаулы орта білім министрінің бұйрығымен қазақ филологиясы бойынша студенттердің ғылыми жұмыстарын қарайтын республикалық конкурс комиссиясына да төрағалық етті, сөйтіп жоғары оқу орындары студенттерінің ғылыми творчествосына жан-жақты талдау жасады.

А.С. Аманжоловтың ғылыми зерттеулері тіл мен жазу тарихының көптеген мәселелерін қамтиды. Ол - түркі тілдерінің тарихи грамматикасы мен көне түркі жазуы тарихының санаулы мамандарының бірі. Ғалымның түркі филологиясы мен тіл білімі бойынша екі жүзден астам еңбегі жарық көрді (кейбіреуі шетелде басылды). Ол филология ғылымдарының екі докторын, 18 кандидатын дайындады.

1969 жылы Мәскеуде шыққан "Көне түркі ескерткіштеріндегі етістіктің меңгеруі" атты монографиясы мамандардың жоғары бағасына ие болды.

А.С. Аманжоловтың "Көне түркі жазуының тарихы туралы деректер мен зерттеулер" деген докторлық диссертациясы 1975 жылы қорғалған, бұл күрделі ғылыми зерттеу ұзақ жылғы ізденудің жемісі болды. Ғалымның "Көне түркі жазуының тарихы мен теориясы" (Алматы, 2003 ж., орыс тілінде) атты сүбелі монографиясында көне түркі руникалық графикасына түбегейлі талдау жасалған, Қазақстан бойынша соны эпиграфикалық материал берілген, түркі руникалық алфавитінің қалыптасу тарихына қатысты маңызды теориялық тұжырымдар айтылған.

А.С. Аманжоловтың ғылыми зерттеуінің нәтижелері оқу процесіне енгізіліп, "Жалпы тіл білімі", "Түркі тілдерінің салыстырмалы грамматикасы", "Түркі филологиясына кіріспе", "Графикалық лингвистика проблемалары" деген курстарды

оқытуда пайдаланылады. Ол үнемі республика жоғары оқу орындарының тіл кафедраларына ғылыми-әдістемелік көмек көрсетіп, ара-тұра Пекин, Ташкент, Уфа, Шымкент, Түркістан, Тараз, Павлодар, Өскемен т.б. қалаларының университеттерінде дәріс оқыды, сол сияқты студенттік ғылыми жұмыстарға, ізденушілерге, аспирант пен стажерларға (АҚШ, Венгрия, ҚХР, Түркиядан келген стажерларға) ғылыми жетекшілік етеді.

1980 жылы Ленинград мемлекеттік университеті жанындағы оқытушылардың білімін жетілдіру факультетін "Жалпы тіл білімі" мамандығы бойынша бітіріп шықты. 1986 жылдың қыркүйек айынан 1987 жылдың наурызына дейін Қытай Халық Республикасында Пекин университеті жанынан ғылыми дәрежесін көтеру мерзімінен өтті. Көне түркі жазу ескерткіштерінің зерттеулеріне арналған "Бабалар сөзі" кітабы 1988 жылы Пекинде басылды.

1993-1994 оқу жылы Түркияды ғылыми сапармен жүріп, Қаратеңіз техникалық университетінде "Қазіргі қазақ тілі" және "Түркі тілдерінің салыстырмалы грамматикасы" курстарынан лекция оқыды. 1994 жылы Трабзонда "Ортақ асыл мирас" атты кітабы басылды (қазақ және түрік тілдерінде).

Қазан қаласында түркология мен шығыстану тарихының мәселелеріне арналған конференцияға (1960 ж.), Мәскеуде Көне Шығыс мәдениеті тарихын, филологиясын сөз еткен III Бүкілодақтық конференцияға, Берлинде тұрақты халықаралық алтаистикалық конференцияның XII мәжілісіне (1969 ж.), Ленинградта Бүкілодақтық түркологиялық конференцияға (1970 ж.), Уфада этнография-антропологиялық зерттеулері нәтижелері бойынша Бүкілодақтық сессияға (1980 ж.), Алматыда кеңес-түрік коллоквиумына (1990 ж.), Анкарада түркі мәдениеті конгресіне және алфавит, емле, жазу мәселелері тақырыбындағы халықаралық түркологиялық құрылтайға (1993 ж.), Астанада халықаралық түркологиялық конференцияға (2001 ж.), Анкарада Орхон ескерткіштеріне арналған

халықаралық конференция (2006 ж.), Таразда халықаралық ғылыми-практикалық конференцияға (2006 ж.), Өскеменде халықаралық ғылыми-практикалық конференцияға (2007 ж.), т.б. қатысып, ғылыми баяндама жасап шықты.

А.С. Аманжолов филология факультетінің қазақ бөлімі үшін бірнеше бағдарлама мен методикалық талдау бастырып шығарды: "Көне түркі, араб, латын графикасы" (1980 ж.), "Тіл біліміне кіріспе" (1982 ж.), "Жалпы лингвистикалық пәндердің бағдарламасы" (1983 ж., орыс тілінде), "Түркі филологиясына кіріспе" (1986 ж., орыс тілінде), "Түрік тілі" атты оқу құралы (1983 ж.). Түркі эпиграфикасының деректеріне сүйеніп, "Түркі руникалық графикасы" деген үш бөлімді методикалық талдау құрастырды (1980, 1981, 1985 жылдары, орыс тілінде), "Түркі филологиясы және жазу тарихы" атты оқу құралын (1996 ж.) жариялады.

Ғалым шығармашылығында лексикографияның орны ерекше. Ол үздік шыққан «Қазақша-орысша фразеологиялық сөздіктің» (1988 ж.) ғылыми редакторы, шындығында құрастырушылардың бірі болды. Ол «Түрікше-қазақша фразеологиялық сөздікті», «Түрікше-қазақша кісі аттары сөздігін», «Түрікше-қазақша етістікті фразеологизмдердің сөздігін» және «Ағылшынша-қазақша етістікті фразеологизмдердің сөздігін» құрастыруын басқарды. Сондай-ақ, «Орысша-қазақша фразеологиялық сөздігіне», қазақша-түрікше және түрікше-қазақша үлкен екітілді сөздіктеріне пікір жазды. Сонымен қатар «Қазақша-орысша, орысша-қазақша терминологиялық сөздігін» (27-том) құрыстыруға қатысты.

Елеулі еңбектерінің бірі - "Қазақша-орысша лингвистикалық терминология сөздігінде" (1997, 1999 жылдары) қазақ тілінің 2 мыңдай лингвистикалық термині мен олардың орысша баламалары қамтылған. Бұл терминдер тіл біліміне қатысты оқу-методика құралдары мен ғылыми еңбектерде кеңінен қолданылуда. Лұғат сөзгізбесі қазақ тіліндегі деректер

негізінде құрастырылып, лингвистика тарихындағы алғашқы тәжірибе болып отыр.

Ғылыми ізденістерінің тағы бір қырын көрсеткен жөн. Ол қыры – Тянь-Шань, Алтай және Тарбағатайдағы петроглифтер, жартастағы көне бейнелер мен идеографиялық таңбаларды мұқият зерттеуі. Ежелгі пиктографиялық және идеографиялық ескерткіштер – Қазақстан (Орталық Азия) жеріндегі алғашқы жазба мәдениетінің алтын қазығы. Қалыптасқан пікір бойынша, алғашқы жазу мен бейнелеу өнерінің түптамыры ортақ, сондықтан зерттеуші Қазақстан Республикасы Өнер академиясының академигі болып атанды.

А.С. Аманжолов университетіміздің қоғамдық жұмысына, координациялық және диссертациялық кеңестерге (төраға орынбасары) белсене араласып тұрады, филология факультетінде лингвист оқытушылардың методологиялық семинарына басшылық етті, жұртшылық алдында әрдайым лекциялар оқып тұрады. 1986-1988 жылдары жастарға арналған "Білім және еңбек" атты республикалық ғылыми-көпшілік журналының редакция алқасының мүшесі болды.

А.С. Аманжолов - қазақтың тарих және мәдениет ескерткіштерін қорғау қоғамының Орталық Кеңесінің белсенді мүшесі, көне жазу және фольклор секциясының алғашқы төрағасы (1976-1988 жылдары). Қазақстанда көне түркі жазу ескерткіштерін ашу, зерттеу, насихаттау бағытында көптеген ғылыми-ағартушылық жұмыстарын жүргізіп, Республикалық радио және теледидар хабарларына үзбей қатысып тұрады. Өзінің ғылыми және ұстаздық қызметін мәдениет ескерткіштерін насихаттауға арналған қоғамдық жұмысымен ойдағыдай ұштастыра түсуде.

КРАТКИЙ ОЧЕРК

**научной, педагогической и общественной деятельности
доктора филологических наук, профессора
Аманжолова Алтая Сарсеновича**

Алтай Сарсенович Аманжолов родился 2 июня 1934 года в городе Алматы. В 1957 году окончил Московский государственный университет имени М.В. Ломоносова (Институт восточных языков при МГУ), там же он прошел аспирантуру и в 1963 году успешно защитил кандидатскую диссертацию на тему «Глагольное управление в языке памятников древнетюркской письменности» (научный руководитель - профессор В.М. Насилов). В 1957-1960 гг., а также с 1964 года работал младшим научным сотрудником в АН КазССР. В июне 1966 года он был направлен Министерством высшего и среднего специального образования Казахской ССР в Казахский государственный женский педагогический институт на кафедру казахского языка, где работал старшим преподавателем, доцентом, профессором, заведующим кафедрой до сентября 1979 года.

А.С. Аманжолов - один из ведущих профессоров Казахского национального университета им. аль-Фараби, ведет большую научно-исследовательскую, педагогическую и общественную работу. В 1979-1995 годах заведовал кафедрой общего языкознания, а с апреля 1995 года по настоящее время работает в должности профессора кафедры общего языкознания. В университете читает несколько лекционных курсов: «Общее языкознание», «Сравнительная грамматика тюркских языков», «Введение в тюркскую филологию», «Древнетюркский язык», «Проблемы графической лингвистики». Эти курсы отличаются современной научной проблематикой, ясностью изложения материала, убедительной аргументацией.

Из курсов, разработанных и прочитанных им в педагогическом институте, можно назвать следующие: «Введение в тюркологию», «Древнетюркская, арабская и латинская графиче-

ка», «Историческая грамматика казахского языка» и «Сопоставительная грамматика русского и казахского языков». Во время работы в педагогическом институте беспрерывно руководил лингвистическим кружком СНО, был председателем комиссии по контролю за качеством подготовки специалистов-филологов. В 1978 году по приказу Министра высшего и среднего образования был председателем республиканской конкурсной комиссии по студенческим научным работам (казахская филология), дал анализ студенческого научного творчества по вузам республики.

Научно-исследовательская работа А.С. Аманжолова охватывает широкий круг проблем истории языка и письменности. Он один из немногих специалистов в области исторической грамматики тюркских языков, истории древнетюркской письменности. Имеет более двухсот опубликованных работ по тюркской филологии и языкознанию (некоторые опубликованы за рубежом). Он подготовил двух докторов и 18 кандидатов филологических наук.

Получила высокую оценку специалистов его монография «Глагольное управление в языке древнетюркских памятников» (Москва, изд. «Наука», 1969 г.). Докторская диссертация А.С. Аманжолова «Материалы и исследования по истории древнетюркской письменности», защищенная в 1975 году, единодушно признана специалистами фундаментальным научным исследованием. Эта работа является результатом многолетних изысканий в области сложных проблем истории языка и письменности древних тюркоязычных племен. В капитальной монографии А.С. Аманжолова "История и теория древнетюркского письма" (Алматы, 2003 г.) дано систематическое описание графики древнетюркских рунических надписей, собран новейший эпиграфический материал (в том числе и по Казахстану) и содержатся крайне важные теоретические выводы по истории формирования тюркского рунического алфавита.

Результаты его научных исследований внедрены в учебный процесс, используются при чтении лекционных курсов: «Общее языкознание», «Сравнительная грамматика тюркских языков», «Введение в тюркскую филологию», «Проблемы графической лингвистики». Он регулярно оказывает научно-методическую помощь лингвистическим кафедрам вузов республики, читал лекции в университетах Пекина, Ташкента, Уфы, Шымкента, Туркестана, Тараза, Павлодара, Усть-Каменогорска и других городов, осуществляет руководство НИРС, соискателями, аспирантами, стажерами (руководил стажерами из США, Венгрии, КНР и Турции).

В 1980 году окончил ФПК при Ленинградском государственном университете по специальности «Общее языкознание». Проходил научную стажировку в КНР при Пекинском университете (сентябрь 1986 г. - март 1987 г.). В 1988 году в Пекине издана его книга «Слово предков» (на казахском языке), посвященная вопросам изучения древнетюркской письменности.

В 1993-1994 учебном году находился в научной командировке в Турции, читал лекции по современному казахскому языку и сравнительной грамматике тюркских языков в Черноморском техническом университете (Трабзон). В 1994 году в Трабзоне издана его книга «Общее драгоценное наследство» (на казахском и турецком языках).

Выступал с научными докладами на конференции по проблемам тюркологии и истории востоковедения в Казани (1960 г.), на III Всесоюзной конференции по истории культуры и филологии Древнего Востока в Москве (1966 г.), на XII заседании Перманентной Международной алтаистической конференции в Берлине (1969 г.), на Всесоюзной тюркологической конференции в Ленинграде (1970 г.), на Всесоюзной сессии по итогам полевых этнографических и антропологических исследований 1978-1979 гг. в Уфе (1980 г.), на Советско-турецком colloquium в Алматы (1990 г.), на Конгрессе по тюркской культуре и Тюркологическом курултае по вопросам алфавита и письменности в

Анкаре (1993 г.), на международной тюркологической конференции в Астане (2001 г.), на международной конференции по орхонским памятникам в Анкаре (2006 г.), на международной научно-практической конференции в Таразе (2006 г.), на международной научно-практической конференции в Усть-Каменогорске (2007 г.) и т.д.

А.С. Аманжоловым опубликованы программы и методические разработки для казахского отделения филологического факультета - «Древнетюркская, арабская и латинская графика» (1980 г.), «Введение в языкознание» (1982 г.), «Программа общелингвистических дисциплин» (1983 г.), учебное пособие «Турецкий язык» (1983 г.). По материалам тюркской эпиграфики им составлена методическая разработка «Тюркская руническая графика» (1980, 1981, 1985 гг.), опубликовано учебное пособие «Тюркская филология и история письменности» (1996 г., на казахском языке).

Видное место в творчестве ученого занимает лексикография. Он был научным редактором и фактически одним из составителей непревзойденного «Казахско-русского фразеологического словаря» (1988 г.). Он руководил составлением «Турецко-казахского фразеологического словаря», «Турецко-казахского словаря антропонимов» и «Англо-казахского словаря глагольных фразеологизмов», рецензировал «Русско-казахский фразеологический словарь», большие двуязычные казахско-турецкий и турецко-казахский словари. Наряду с этим, он участвовал в составлении «Казахско-русского, русско-казахского терминологического словаря» (Т. 27).

Одна из значительных его работ - «Казахско-русский словарь лингвистической терминологии» (1997, 1999 гг.) – охватывает около 2 тысяч лингвистических терминов современного казахского языка и их русские соответствия. Эти термины широко используются в учебно-методической и научной литературе по языкознанию. Словник словаря составлен по казахским источникам, что является первой практикой в истории лингвистики.

Следует отметить еще одну грань его научных поисков – основательное изучение петроглифов, древних наскальных изображений и идеографических знаков Тянь-Шаня, Алтая и Тарбагатая. Древнейшие пиктографические и идеографические памятники определенно свидетельствуют о существовании ранней письменной культуры на территории Казахстана (Центральной Азии). Принято считать, что первоначальное письмо и изобразительное искусство восходят к общему источнику, поэтому исследователь избран академиком Академии художеств Республики Казахстан.

А.С. Аманжолов активно участвует в общественной жизни университета, в работе координационного и диссертационных советов (заместитель председателя), он руководил методологическим семинаром преподавателей лингвистов на филологическом факультете, часто выступает с лекциями перед населением. В 1986 – 1988 гг. был членом редколлегии республиканского научно-популярного журнала для молодежи «Білім және еңбек» («Знание и труд»).

А.С. Аманжолов является активным членом Центрального Совета Казахского общества охраны памятников истории и культуры, в 1976 – 1988 гг. был председателем секции древней письменности и фольклора. Ведет большую научно-просветительскую работу по выявлению, изучению и пропаганде древнетюркских памятников на территории Казахстана, регулярно выступает по республиканскому радио и телевидению. Он успешно сочетает свою научную и педагогическую работу с общественной деятельностью по пропаганде памятников культуры.

Көрнекті лингвист Сәрсен Аманжолов жұбайы Евгения және туңғышы Алтаймен бірге, 1939 ж.

Известный лингвист Сарсен Аманжолов с супругой Евгенией и первенцем Алтаем, 1939 г.

София, Алтай мен Орал Аманжоловтар майдангер әкесін сарыла күтуде, 1945 ж.

София, Алтай и Урал Аманжоловы в долгом ожидании отца-фронтовика, 1945 г.